

Slunečnice topinambur (*Helianthus tuberosus*)

Odkud pochází?

Severní Amerika

Jak vypadá?

Vysoká (až 3m) bylina s přímou olistěnou lodyhou. Listy jsou vejčité kopinaté s pilovitým okrajem. Výrazné žluté květy s vyklenutým terčem ve středu květu. Tvoří podzemní hlízy nepravidelného tvaru se zvrásněným povrchem.

Nejčastější výskyt : podél vodních toků, okraje intravilánů měst, okraje polí, myslivecká políčka.

Proč je invazní? Vysoká schopnost se rozmnožovat pomocí podzemních oodenků, hlíz a semen. Tvoří monodominantní porosty a vytlačuje jiné druhy. Je nenáročná a přizpůsobivá, roste na všech typech půd. Schopná alelopatie.

Má nějaké kladné vlastnosti? Potrava pro zvěř i lidi. Hlízy jsou velmi hodnotná a celkem chutná potravina. Obsahují inulin – zásobní polysacharid, který nezvyšuje hladinu krevního cukru a je vhodný pro diabetiky. Doporučuje se rovněž při redukční dietě, snižuje hladinu cholesterolu v krvi, mají protistresové a detoxikační účinky.

Jak se likviduje? Kosení, vyrývání hlíz, herbicidy. Nutné opakování po několik sezón.

Křídlatky (*Reynoutria japonica*, *Reynoutria sachalinensis*, *Reynoutria x bohemica*)

Odkud pochází?

Křídlatka japonská a sachalinská pochází ze SV Asie a Ruska, křídlatka česká je křížencem předchozích druhů křídlatek.

Jak vypadá?

Křídlatka sachalinská je až 4m vysoká vytrvalá, dvoudomá rostlina. Květy má drobné, nazelenalé až nažloutlé. Listy přisedají k řapíku srdčitě. Křídlatka japonská je až 2 m vysoká, dvoudomá rostlina. V Evropě se vyskytují pouze samičí rostliny. Květy bílé, listy na bázi kolmo uťaté. Křídlatka česká (kříženec) vysoká cca do 3 m, nese znaky obou rodičovských druhů.

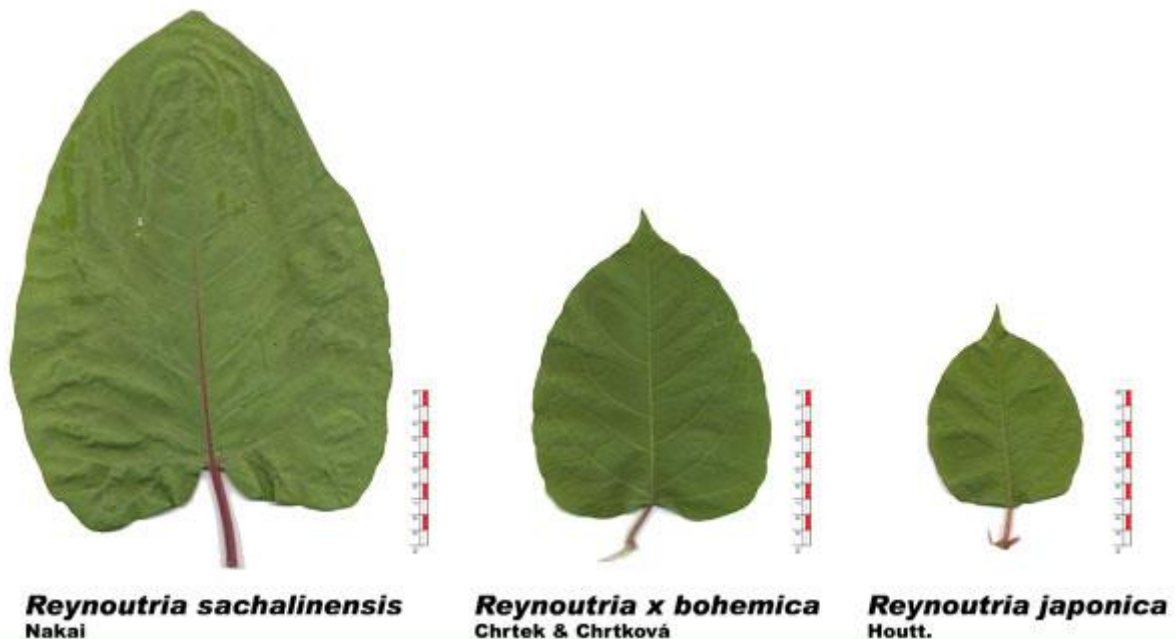
Proč je invazní?

Rychlé a masivní vegetativní rozmnožování pomocí i velmi drobných oddenků. Semena jsou zřídka (výhradně samičí rostliny křídlatky japonské a krátká vegetační doba ve středoevropských podmínkách). Tvoří monodominantní porosty a na některé druhy působí alelopaticky.

Má nějaké kladné vlastnosti?

Chutná zelenina podobná rebarboře (v Japonsku se z mladých výhonků vaří sladká i slaná jídla) – u nás je však invazní, tak pozor, ať nezaložíte z odpadu po čištění zeleniny novou kolonii. Atraktivní bylina do parků a zahrad. Medonosná bylina – jeden z posledních potravních zdrojů pro včely před zimou. Zajímavé biosorpční vlastnosti.

Jak se likviduje? Kosení, spásání mladých porostů, herbicidy

Netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*)

Odkud pochází?

Západní Himaláj

Jak vypadá?

Jednoletá, statná bylina vysoká až 3m, dutý stonek a výrazná fialová, růžová nebo bílá květenství, která sladce až omamně voní. Vytváří velké tobolky, které v době zralosti vystřelují semena několik metrů daleko.

Nejčastější výskyt:

Nivy vodních toků , lužní lesy, vlhká rumišťe

Proč je invazní?

Je schopná tvořit monodominantní porosty, rozmnožuje se generativně. Mnohdy již však zdomácněla a zapojená v přirozených ekosystémech. Na některé druhy působí alelopaticky.

Má nějaké kladné vlastnosti?

Významná medonosná rostlina (podobně jako křídlatka kvete na podzim), živí se na ní i jiný blanokřídlý hmyz (zejména čmeláci). Extrakt z netýkavky žláznaté se používá na zklidnění (Bachovy esence). Pěkná rostlina.

Jak se likviduje? Nejúčinnější je vytrhávání, postřiky se často nedají použít (blízkost toku)

Zlatobýly (*Solidago canadensis*, *Solidago gigantea*)

Odkud pochází?

Zlatobýl kanadský - SV USA, zlatobýl obrovský – jih Kanady, USA

Jak vypadá?

Zlatobýl kanadský je trvalka vysoká až 2m, rovné nevětvené lodyhy nahoře hustě chlupaté. Výrazné zlatožluté laty. Zlatobýl obrovský má lodyhy lysé, pouze v květenství krátce chlupaté.

Nejčastější výskyt:

Rumiště, nivy vodních toků, nádraží, podél železnic

Proč je invazní?

Je schopná tvořit monodominantní porosty, rozmnožuje se generativně (jedna rostlina vytvoří až 20 000 nažek) i vegetativně (pomocí oddenků). Má alelopatické účinky na mnohé rostliny včetně vlastního druhu.

Má nějaké kladné vlastnosti?

Významná medonosná rostlina (kvete na podzim), využití v medicíně – infekce močových cest. Starší název celík je odvozen od použití zlatobýlu k léčení zlomenin. Atraktivní bylina – někdy se pěstuje v zahradách.

Jak se likviduje? Nejúčinnější je několika násobné kosení, jedno kosení populaci spíš prospěje. Vhodná je kombinace kosení a postřiku herbicidem.

Bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*)

Odkud pochází?

Západní Kavkaz

Jak vypadá? Bolševník velkolepý je dvouletá až vytrvalá rostlina, velmi mohutná až 5m vysoká, s listy dlouhými až 3m a kořenem hlubokým až 3m. Vrcholový okolík má až 60 cm v průměru a je tvořen cca 150 okolíčky. Rostlina je schopna vytvořit více než 100 000 semen. Nivy řek, ruderální, nitrofilní stanoviště

Nejčastější výskyt: Nivy řek, ruderální, nitrofilní stanoviště, liniové koridory. Široká ekologická amplituda.

Proč je invazní? Je schopná tvořit monodominantní porosty, tvoří vrstvu velmi těžko rozložitelného opadu, který znemožňuje růst jiných druhů. Je vysoce tolerantní vůči půdní reakci, obsahu vody, snese vysoké teploty i mraz, je světlomilný, ale snese i zastínění. Rozmnožuje se výhradně semeny. Problémem je i obsah fotosenzibilních látek, které mohou po reakci s UV způsobit těžké popáleniny. Má teratogenní a karcinogenní účinky.

Má nějaké kladné vlastnosti? V geograficky původních společenstvech je to pastevní rostlina. U nás využívána jako okrasná rostlina – dnes zakázáno.

Jak se likviduje? Nejúčinnější je aplikace herbicidů, případně přeseknutí kořene cca 10 – 15 cm pod kořenovým krčkem. Využít lze i dlouhodobé kosení, pastvu (mladé rostliny) – ovce a kozy bolševník dokonce vyhledávají. V bývalých vojenských újezdech sejevily jako velmi účinné přejezdy tankem☺. V dospělých porostech je možné sbírat a likvidovat semena.

Netýkavka malokvětá (*Impatiens parviflora*)

Odkud pochází?

Západní Sibiř, Mongolsko, Himaláje

Jak vypadá?

Drobnější (cca 30 cm -80 cm) jednoletá rostlina, světle zelená (případně načervenalá), listy vejčité, okraje pilovité. Květy drobné, žlutozelené.

Nejčastější výskyt:

břehy řek, lesní cesty, lesní podrost, stinná, vlhká místa.

Proč je invazní? Je schopná tvořit monodominantní porosty, vytlačuje původní flóru. Lehce jedovatá (obsah štavelanu hořečnatého), může působit i kožní problémy. Někdy doporučována proti parazitům.

Má nějaké kladné vlastnosti? Kdysi okrasná bylina, někdy doporučována proti parazitům, ale může působit i kožní problémy.

Jak se likviduje? Nejúčinnější je vytrhávání , u rozsáhlých porostů je likvidace téměř nemožná, na biologicky nepříliš hodnotných plochách se toleruje.

Loubinec (*Parthenocissus inserta* a *Parthenocissus quinquefolia*)

Odkud pochází?

Severní Amerika, Kanada

Jak vypadá? Dřevitá liána, listy zpravidla 5 – čtené, na podzim červenající. Loubinec pětistý (P. quinquefolia) dokáže vyšplhat až do 30 m, loubinec popínavý (Q. inserta) je spíše poléhavý. L. poléhavý nemá přísavné terče a je v ČR daleko častější.

Nejčastější výskyt: Zahrady, parky, rumiště, železnice, odvaly, nivy vodních toků

Proč je invazní? Rychle se množí, regeneruje, je schopný velmi rychle pokrýt velkou plochu (obroste dům, nechráněnou půdu) vytlačuje původní flóru. Problematický zejména v botanicky významných lokalitách – např. lužních lesích.

Má nějaké kladné vlastnosti? Zahradní a parková dřevina, estetická na podzim, na haldách půdoochranná funkce, je mrazuvzdorný, plodonosná funkce – bobule jsou potravou pro ptáky, pro savce mírně jedovaté.

Jak se likviduje? Nejúčinnější je vytrhávání, případně aplikace herbicidu na řez, vhodné jen v botanicky cenných lokalitách, jinak lze tolerovat. Na zanedbaných a sterilních plochách může mít pozitivní vliv

P. quinquefolia

P. inserta

Hvězdovnice roční (*Stenactis annua*)

Odkud pochází?

Severní Amerika

Jak vypadá? Jednoletá až ozimá bylina vysoká 30 cm – 150 cm. Výrazné kuželovité úbory drobných, bílých nebo fialových květů se žlutým terčem.

Nejčastější výskyt: rumišťe, okolí železnic a cest, odvaly, mýtiny, roste na bohaších půdách.

Proč je invazní? Velmi odolná a přizpůsobivá bylina, vysoká klíčivost semen ihned po dozrání.

Má nějaké kladné vlastnosti? Využívaná v lidovém léčitelství – má povzbuzující, močopudné, potopudné účinky, nať je možné použít v případě žaludečních problémů. Rostlina je jedlá.

Jak se likviduje? Nejúčinnější je kosení před kvetením. V případě kosení v květu, dozrají nažky na posečené rostlině.

Erigeron. Credit: RHS

Turan kanadský (*Conyza canadensis*)

Odkud pochází?

Severní Amerika, Kanada

Jak vypadá? Jednoletá bylina vysoká 15 cm – 120 cm. Válcovité úbory drobných, bílých jazykovitých květů – cca 50 – 150 úborů na jedné rostlině.

Nejčastější výskyt: častá na nevyvinutých nebo narušovaných půdách, které vysychají, rumišťě, okraje cest a dálnic, lomy, okraje polí, neudržované zahrady.

Proč je invazní? Velmi odolná a přizpůsobivá bylina, velké množství a vysoká klíčivost semen

Má nějaké kladné vlastnosti? Stará indiánská léčivá bylina proti bolavým a oteklým kloubům (zejména kolenům). Působí proti dně, obsahuje látky, posilující ledviny, užívala se také proti krvavým průjmům (zejména parazitické povahy), odvary proti svrabu. Reguluje množství bílých krvinek.

Jak se likviduje? Nejúčinnější je kosení, ale zpravidla se toleruje. K herbicidům odolný.

